

ข้อคิด... ปิดเล่ม...

เกี่ยวกับข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยการพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง (พวต.) หรือ Continuous Professional Development

เกริ่นนำ

ข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยการพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง หรือ พวต. ถือเป็นข้อบังคับที่มีจุดประสงค์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ประกอบการวิชาชีพกับองค์กรวิชาชีพ และมีผลพลอยได้คือ การพัฒนาตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม และถือเป็นก้าวแรกในการปรับปรุงและยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพของบ้านเราให้ดียิ่งขึ้นและเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ในการประชุมใหญ่ฯ เพื่อลงมติรับรองข้อบังคับฯ ฉบับนี้ เห็นได้ว่ายังมีสมาชิกจำนวนไม่น้อยที่ยังเข้าใจผิดและสับสนกับหลักการและเนื้อหาของข้อบังคับฯ ฉบับนี้ หลายต่อหลายเรื่อง อาจเป็นเพราะความไม่เข้าใจอย่างแท้จริง หรือยังไม่มีเวลาศึกษาทบทวนอย่างเพียงพอ วารสาร ACT จึงขอเสนอประเด็นปัญหาน่ารู้และความเข้าใจที่เกี่ยวกับข้อบังคับฯ ฉบับนี้จำนวน 10 ประเด็นดังต่อไปนี้

๑ ข้อบังคับ พวต. บังคับใช้เฉพาะภาคีสถาปนิกหรือสถาปนิกใหม่เท่านั้น ?

ข้อบังคับ พวต. เป็นเงื่อนไขประกอบการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทุกระดับทุกสาขาวิชาชีพ และเป็นเงื่อนไขในการเลื่อนระดับใบอนุญาตฯ เป็นสามัญสถาปนิกหรือคุณสถาปนิก จึงบังคับใช้ผู้ได้รับใบอนุญาตฯ ทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพรุ่นอาวุโสหรือรุ่นเยาว์โดยเท่าเทียมกัน เพื่อให้มีสิทธิปฏิบัติงานอยู่ในวิชาชีพอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

๒ ข้อบังคับ พวต. มีจุดประสงค์เพื่อสร้างเงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพของสมาชิกให้เพิ่มมากขึ้น ?

ข้อบังคับ พวต. มีแนวคิดหลักในการยกระดับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างมากมาย ในบริบทของการประกอบวิชาชีพปัจจุบัน หากผู้ประกอบการวิชาชีพ ใดไม่ใส่ใจแสวงหาองค์ความรู้เพิ่มเติม ย่อมอาจทำให้การให้บริการวิชาชีพแก่ลูกค้าขาดประสิทธิภาพหรือสร้างความเสียหายแก่สาธารณะได้ ข้อบังคับ พวต. ยังส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีส่วนร่วมในการพัฒนาและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งมีโอกาสดำเนินการวิชาชีพเพื่อประโยชน์ของสังคมและส่วนรวมเป็นสำคัญ จึงมิได้เป็นการกำหนดขึ้นเพื่อสร้างเงื่อนไขเพิ่มเติม หรือกีดกันหนทางการปฏิบัติวิชาชีพของสมาชิก หรือลดจำนวนผู้ประกอบวิชาชีพให้น้อยลงแต่อย่างใด

๓ ข้อบังคับ พวต. เป็นการลดทอนสิทธิในการประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ?

การตั้งประเด็นว่าการออกข้อบังคับ พวต. หรือข้อบังคับใดๆ ของสภาสถาปนิกก็ดำเนินการลดทอนสิทธิของผู้ประกอบวิชาชีพ เดิมโดย

ไม่พิจารณาว่าเจตนารมณ์และแนวคิดหลักในการออกข้อบังคับนี้มีว่าโดยแท้จริงมีจุดประสงค์ใด และมีความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะใดต่อผู้ประกอบการวิชาชีพ โดยเฉพาะการมองโลกในแง่ร้ายจนเกินไป ผู้ประกอบวิชาชีพ ควรพิจารณาในมุมกลับในอีกลักษณะหนึ่งว่า หากตนเองให้บริการลูกค้าและผู้ว่าจ้างโดยขาดองค์ความรู้และความเท่าทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีด้านต่างๆ อย่างเพียงพอแล้วจะเป็นการลดทอนสิทธิในการรับบริการที่มีคุณภาพและมาตรฐานของลูกค้าหรือไม่ และการขาดการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพจะส่งผลกระทบต่อการให้บริการอย่างเต็มประสิทธิภาพและวิชาชีพในภาพรวมอย่างไร

๔ การเข้าร่วมกิจกรรม พวต. ทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพต้องเสียเวลาในการประกอบอาชีพส่วนตัวเพิ่มมากขึ้น ?

เมื่อพิจารณาเนื้อหาตามข้อบังคับ พวต. จะเห็นได้ว่ากิจกรรมที่กำหนดไว้ เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการวิชาชีพจำนวนมากกระทำอยู่แล้วเป็นปกติวิสัย และเป็นกิจกรรมที่ผู้ประกอบการวิชาชีพกระทำได้ง่ายๆ อยู่เป็นประจำอยู่แล้วหากผู้ประกอบการวิชาชีพ นั้นมิได้ปลีกวิเวกหรือขาดการปฏิสัมพันธ์กับสังคมวิชาชีพจนมากเกินไป หรือเป็นผู้ที่มีความสนใจในการพัฒนาความรู้ของตนเองหรือติดตามความเคลื่อนไหวขององค์กรวิชาชีพต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ อาทิ การเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสภาสถาปนิก หรือสมาคมวิชาชีพ การเข้าชมงานสถาปนิก หรือการเข้ารับฟังการอบรมสัมมนา ฯลฯ ไปจนถึงการเสียสละเวลาเป็นวิทยากร เป็นอาจารย์พิเศษ หรือการเป็นครูพี่เลี้ยงแก่สถาปนิกฝึกหัดในอนาคต ตลอดจนเข้าทำงานในองค์กรวิชาชีพของตนเอง เป็นต้น ก็จะได้รับกานบันทึกคะแนน พวต. ถือเป็นผลพลอยได้ก็ตามมาพร้อมกับกิจกรรมปกติในชีวิตและการทำงานของตนเอง ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งการใช้เป็นหลักฐานในการขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพไปพร้อมกัน

๕ การบันทึกคะแนนกิจกรรม พวต. เป็นการบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องกลับไปเรียนหนังสือใหม่ ?

เป็นความเข้าใจผิดอย่างยิ่ง วัตถุประสงค์ของ พวต. ที่จัดทำโดยสภาสถาปนิกนั้น เพื่อกระตุ้นสถาปนิกให้เกิดสำนึกและรับรู้ว่าโลกมีการเปลี่ยนแปลงไป วิทยาการมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น วิธีการปฏิบัติวิชาชีพได้เคลื่อนที่ไปข้างหน้าแล้ว และกิจกรรม พวต. เป็นเพียงเครื่องมือจุดประกายให้สถาปนิกติดตามความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น และชวนขยายปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา ส่วนการที่สถาปนิกจะสำเร็จการศึกษาหลักสูตรหรือโปรแกรมใดเพิ่มเติมจากสถาบันการศึกษาที่สภาสถาปนิกรับรอง ก็สามารถนำเสนอการศึกษานั้นเป็นกิจกรรมเพื่อบันทึกคะแนน พวต. ได้ การเข้ารับการอบรม การร่วมสัมมนา ประชุมวิชาการ ประชุมใหญ่ขององค์กรวิชาชีพ และการ

ร่วมกิจกรรมบริการวิชาชีพแก่สังคม ล้วนแล้วแต่เป็นกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ (พวต.) ทั้งสิ้น

๖ การบันทึกคะแนน พวต. เป็นเงื่อนไขในการเลื่อนระดับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ?

ข้อบังคับ พวต. เป็นเงื่อนไขประกอบการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทุกระดับทุกสาขาวิชาชีพ และเมื่อเป็นดังนั้น พวต. จึงเป็นเงื่อนไขในการเลื่อนระดับใบอนุญาตฯ เป็นสามัญสถานปณิกหรือวุฒิสถานปณิกพร้อมกันในตัวด้วย กล่าวคือ หากผู้ประกอบการวิชาชีพมีความต้องการเลื่อนระดับใบอนุญาตฯ ของตนเองจำเป็นต้องใช้ผลการบันทึกคะแนนกิจกรรม พวต. ประกอบเข้ากับการเสนอผลงานการปฏิบัติวิชาชีพของตนเอง เช่น การปฏิบัติปกติในปัจจุบันกิจกรรม พวต. จึงมิได้เป็นงานเพิ่มหรือเป็นเอกสารเพิ่มในการเลื่อนระดับใบอนุญาตของผู้ประกอบวิชาชีพแต่อย่างใด

๗ โครงการพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่องและการบันทึกคะแนน พวต.เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น ?

ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิชาชีพมากกว่าประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นแถบอาเซียนหรือทั่วทั้งเอเชีย ตลอดจนยุโรปและสหรัฐอเมริกา ล้วนแล้วแต่ใช้กลไกโครงการพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง หรือ พวต. เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพในประเทศของตนเอง ภายใต้รูปแบบกิจกรรม Continuing Professional Development หรือ C.P.D. เพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาองค์ความรู้ของตนเอง และให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในการจรรโลงวิชาชีพอย่างยั่งยืนต่อไปได้จากฐานฐาน ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมอบรมสัมมนาและการประชุมใหญ่ขององค์กรวิชาชีพในต่างประเทศ จะมีผู้ให้ความสนใจเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก และนอกจากนี้ความร่วมมือระหว่างกันในลักษณะการสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพและการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพสู่สถาบันการศึกษา และสังคมสาธารณะของประเทศที่มีกิจกรรม CPD. เหล่านี้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและหลากหลาย ซึ่งนับเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับการพัฒนาวิชาชีพและบุคลากรในวิชาชีพของประเทศไทยอย่างยิ่ง

๘ จำนวนหน่วย พวต. ที่กำหนดไว้ตามข้อบังคับ (60 หน่วย) มีจำนวนมากเกินไป และกระทำได้ยากลำบากในสถานการณ์หาวิชาชีพปัจจุบัน ?

โดยปกติทั่วไปการต่ออายุใบอนุญาตฯ ของผู้ประกอบการวิชาชีพจะกระทำทุก 5 ปี จึงหมายความว่าผู้ประกอบการวิชาชีพ จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อบันทึกคะแนนพวต. เฉลี่ยปีละ 12 หน่วยเท่านั้น (12*5=60 หน่วย) แต่เมื่อพิจารณาจากเนื้อหากิจกรรมตามข้อบังคับฯ นี้ เห็นได้ว่ารูปแบบกิจกรรมที่เข้าข่ายการบันทึกคะแนนได้นั้นมีเป็นจำนวนมากและหลากหลาย เพื่อตอบสนองพฤติกรรมและรูปแบบการทำงานของปฏิบัติวิชาชีพในสาขาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรเอกชน องค์กรของรัฐ และสถาบันการศึกษา ดังจะเห็นได้จากรูปแบบกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสถานปณิกและองค์กรวิชาชีพ การเข้าร่วมงานสถานปณิกหรืองานนิทรรศการอื่นๆ ในลักษณะเดียวกัน ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค การเข้าร่วมอบรม สัมมนาหรือการศึกษาต่อเพิ่มเติม การเข้าร่วมประชุมวิชาการ การเป็นวิทยากรในการอบรมสัมมนาหรือเป็นอาจารย์พิเศษ การทำงานช่วยเหลือชุมชนและสาธารณะ การเขียนบทความ และนำเสนอผลงานการศึกษาวิจัย ไปจนถึงการเข้าร่วมเป็น

คณะกรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงานต่างๆ ในองค์กรวิชาชีพ และสมาคมวิชาชีพ ฯลฯ ก็ล้วนแล้วแต่นำมาใช้บันทึกคะแนนได้ทั้งสิ้น นอกจากนี้เพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบวิชาชีพเข้ามาร่วมกิจกรรม พวต. ในช่วงเริ่มบังคับใช้ สถานสถาปนิกจะพิจารณาให้คะแนนสำหรับกิจกรรม พวต. แต่ละประเภทค่อนข้างสูง เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถสะสมคะแนน พวต. ได้ตามข้อบังคับโดยไม่ต้องใช้เวลามากเกินไป ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว ก็จะไม่เป็นภาระที่สร้างความยากลำบากให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแต่อย่างใด

๙ การเข้าร่วมกิจกรรม พวต. บันทึกคะแนนได้เฉพาะกิจกรรมที่สถานปณิกเป็นผู้จัดเท่านั้น ?

ตามเนื้อหาข้อบังคับฯ กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า นอกเหนือจากกิจกรรมของสถานปณิกแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพสามารถเข้ารับการบันทึกกิจกรรม พวต. ได้จากสมาคมวิชาชีพ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้อย่างอิสระตามความสะดวกของตนเองทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค โดยสถานปณิกจะทำหน้าที่เพียงให้การรับรองเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรมตามที่หน่วยงานต่างๆ ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค แจ้งขึ้นทะเบียนเป็นผู้จัดกิจกรรม พวต. ไว้กับสถานปณิก หรือเป็นหน่วยงานอื่นๆ ที่ขอให้สถานปณิกพิจารณารับรองเป็นกรณีไปก็สามารถกระทำได้เช่นกัน จึงกล่าวได้ว่า ในทางปฏิบัติโดยแท้จริงแล้ว ผู้ดำเนินกิจกรรม พวต. มิใช่สถานปณิกแต่อย่างใด แต่จะเป็นการดำเนินการของสมาคมวิชาชีพ กรรมการสถานปณิกส่วนภูมิภาค สถาบันการศึกษาในส่วนกลางและภูมิภาค และหน่วยงานอื่นๆ ตามที่ปรากฏในข้อบังคับฯ เสียมากกว่า ดังนั้นข้อวิตกกังวลเรื่องจำนวนกิจกรรมไม่เพียงพอในภาพรวม หรืออุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจึงไม่น่าจะเป็นปัญหาแต่อย่างใด

๑๐ ผู้ประกอบวิชาชีพฯ ที่บันทึกคะแนน พวต. ไม่ครบตามกำหนดจะไม่สามารถต่ออายุใบอนุญาตฯ หรือเลื่อนระดับใบอนุญาตฯ หรือประกอบวิชาชีพได้ ?

ดังที่ทราบแล้วว่า ข้อบังคับฉบับนี้มีจุดประสงค์หลักเพื่อพัฒนาวิชาชีพในภาพรวม และยกระดับองค์ความรู้ และสมรรถนะในการปฏิบัติวิชาชีพเป็นสำคัญ ดังนั้น ประเด็นวิตกกังวลเรื่องการไม่สามารถต่ออายุใบอนุญาตฯ หรือเลื่อนระดับใบอนุญาตฯ หากผู้ประกอบการวิชาชีพฯ ไม่สามารถบันทึกคะแนนได้ครบตามกำหนดจึงมิใช่ความต้องการของสถานปณิกในการลดทอนสิทธิในการปฏิบัติวิชาชีพหรือสร้างเงื่อนไขการทำงานเพิ่มเติมให้ผู้ประกอบวิชาชีพแต่อย่างใด และข้อบังคับฯ นี้ก็มีบทเฉพาะกาลและข้อผ่อนผันไว้หลายประเด็นเพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพที่ไม่สามารถบันทึกคะแนนได้ครบในระยะเวลาที่กำหนดยังสามารถปฏิบัติวิชาชีพต่อไปได้ตามเงื่อนไขเวลาที่กำหนดไว้ ควบคู่ไปกับการผ่อนผันให้ยืดระยะเวลาการบันทึกคะแนน พวต. ได้อีกช่วงเวลาหนึ่งโดยยังคงรักษาคะแนนเดิมไว้ได้ หากผู้ประกอบการวิชาชีพบันทึกคะแนน พวต. ได้ไม่ครบตามกำหนดภายในระยะเวลา 5 ปี

ACT

ข้อมูลโดย คณะอนุกรรมการพัฒนาวิชาชีพ สถานสถาปนิก
รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ สัจกุล
คุณวีระวุฒิ โอตระกูล
เรียบเรียงโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัชต์ ชมภูนิช